

7. Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
**Нормативний та доктринальний зміст категорії «СОЦІАЛЬНА
ПОСЛУГА»**

Вашкович В.В.

Старший викладач кафедри господарського права
Ужгородського національного університету
м. Ужгород, Україна

У науковій та навчальній літературі розуміння суті та змісту поняття «соціальна послуга» пов'язується частіше всього із державною послугою та муніципальною послугою¹. Беручи до уваги сучасні західні державно-управлінські концепції та тенденції, в окремих довідкових виданнях вводиться також загальне поняття «послуги населенню», виділяючи серед них державні послуги, адміністративні, муніципальні та соціальні послуги. Так під державними розуміються послуги, що надаються органами державного управління суспільству та окремим його членам для задоволення їх потреб, гарантованих громадянам демократичної, соціальної і правової країни її конституцією.² Надання державних послуг, як зазначається в цитованій енциклопедії, пов'язано з діяльністю апарату державної служби, а їх функціональна спрямованість і перелік залежить від нормативно-законодавчого закріплення. Адміністративні послуги представляють собою різновид державних послуг, пов'язаний з нормативно-юридичним оформленням, реєстрацією і супроводом діяльності нових організацій, рухів, груп. Муніципальні послуги – це послуги, які надаються населенню органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами. Вони

1

Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / наук.-ред. кол. :Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.] ;Національна академія державного управління при Президентіві України. – К. :НАДУ, 2011.Т. 8 : Публічне врядування / наук.-ред. кол. : В. С. Загорський (голова), С. О. Телешун (співголова) [та ін.] ; Львівський регіональний інститут державного управління Національна академія державного управління при Президентіві України. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 630 с., с.448.

Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 року № 966 – IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 45.- Ст. 358.

відрізняються від державних тим, що пов'язані із вирішенням питань і задоволенням потреб, які перебувають у площині відповідальності органів місцевого самоврядування. Соціальні послуги, як відзначається там само, не мають прямого економічного, фінансового або матеріального виміру та пов'язані безпосередньо із соціальною сферою суспільства.

Стосовно нормативного визначення соціальної послуги, то воно закріплене в Законі України «Про соціальні послуги», а саме, це комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя.³

Відповідним законом також врегульовано перелік суб'єктів, що надають соціальні послуги, до яких віднесено державні та комунальні спеціалізовані підприємства, установи та заклади соціального обслуговування, підпорядковані центральним, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, юридичні особи, створені відповідно до законодавства, які не мають на меті отримання прибутку, фізичні особи.⁴ Відповідно, основними суб'єктами - надавачами соціальних послуг в Україні є державні та комунальні установи, що фінансуються з державного чи місцевого бюджету та безпосередньо виконують соціальні функції держави з надання соціальних послуг. Однак постійне збільшення кількості осіб, які потребують соціального забезпечення шляхом надання їм соціальних послуг, призводить до ситуації, коли держава або громада не в змозі повною мірою забезпечити надання соціальних послуг всім особам, які цього дійсно потребують, та не може гарантувати якості послуг, зважаючи на обмеженість розміру видатків з бюджетів на зазначені цілі. Суттєву підтримку у сфері надання соціальних послуг державі у такому випадку мали

Іванова О.Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти. – К.: Знання. – 1994.

Іванова О.Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти. – К.: Академія. – 2003.

б надати саме недержавні суб'єкти - надавачі соціальних послуг. Провідним суб'єктом серед них є волонтери та волонтерські організації.

Тим не менше, оскільки волонтерство здійснюється у сфері надання соціальних послуг, то діяльність волонтерів та волонтерських організацій повинна відповідати всім вимогам аналізованого закону. В першу чергу це стосується вихідних, базових позицій та ідей. Закон України «Про соціальні послуги» визначає, що основними засадами надання соціальних послуг є:

- 1) сприяння особам, що перебувають у складних життєвих обставинах, які вони не в змозі подолати за допомогою наявних засобів і можливостей;
- 2) попередження виникнення складних життєвих обставин
- 3) створення умов для самостійного розв'язання життєвих проблем, що виникають. ⁴

Відповідно основними принципами надання соціальних послуг є:

- 1) адресності та індивідуального підходу;
- 2) доступності та відкритості;
- 3) добровільності вибору отримання чи відмови від надання соціальних послуг;
- 4) гуманності;
- 5) комплексності;
- 6) максимальної ефективності використання бюджетних та позабюджетних коштів суб'єктами, що надають соціальні послуги;
- 7) законності;
- 8) соціальної справедливості;
- 9) забезпечення конфіденційності суб'єктами, які надають послуги, дотримання ними стандартів якості, відповідальності за дотримання етичних і правових норм.

Отже, аналізуючи наведене вище, можна зробити висновок, що доктринальне визначення поняття «соціальна послуга» є більш широке, ніж нормативне. Це пов'язано з тим, що доктринальне розуміння поняття «соціальна послуга» пов'язують із державною та муніципальною послугою, а

нормативне визначення розуміє поняття «соціальної послуги» як комплекс заходів, які спрямовані на вирішення проблем окремих соціальних груп населення.

Важливим елементом у сфері надання соціальних послуг має стати розвиток недержавного сектору шляхом запровадження механізму соціального замовлення; методики визначення вартості соціальних послуг; механізму фінансування соціальних послуг за принципом «гроші рухаються за одержувачем послуг» та запровадження механізму соціального партнерства. Отже, в нових умовах надавати усі послуги зможуть не тільки державні заклади й установи, але й недержавні організації, які працюють у сфері соціальної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / наук.-ред. кол. :Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.] ;Національна академія державного управління при Президентові України. – К. :НАДУ, 2011.Т. 8 : Публічне врядування / наук.-ред. кол. : В. С. Загорський (голова), С. О. Телешун (співголова) [та ін.] ; Львівський регіональний інститут державного управління Національна академія державного управління при Президентові України. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 630 с., с.448.
2. Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 року № 966 – IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 45.- Ст. 358.
3. Іванова О.Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти. – К.: Знання. – 1994.
4. Іванова О.Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти. – К.: Академія. – 2003.